

SAVIVALDYBIŲ
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURŲ
ASOCIACIJA

VISUOMENĖS SVEIKATOS POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURŲ PRAKTIKOJE

Tauragės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro direktorė,
Savivaldybių visuomenės sveikatos biurų asociacijos pirmininkė Daiva Genienė

2025-12-09

www.svsba.lt

Savivaldybių VSB plėtra 2007–2025 m.

Šiuo metu **51 savivaldybėje** veiklą vykdo savivaldybių įsteigti VSB.

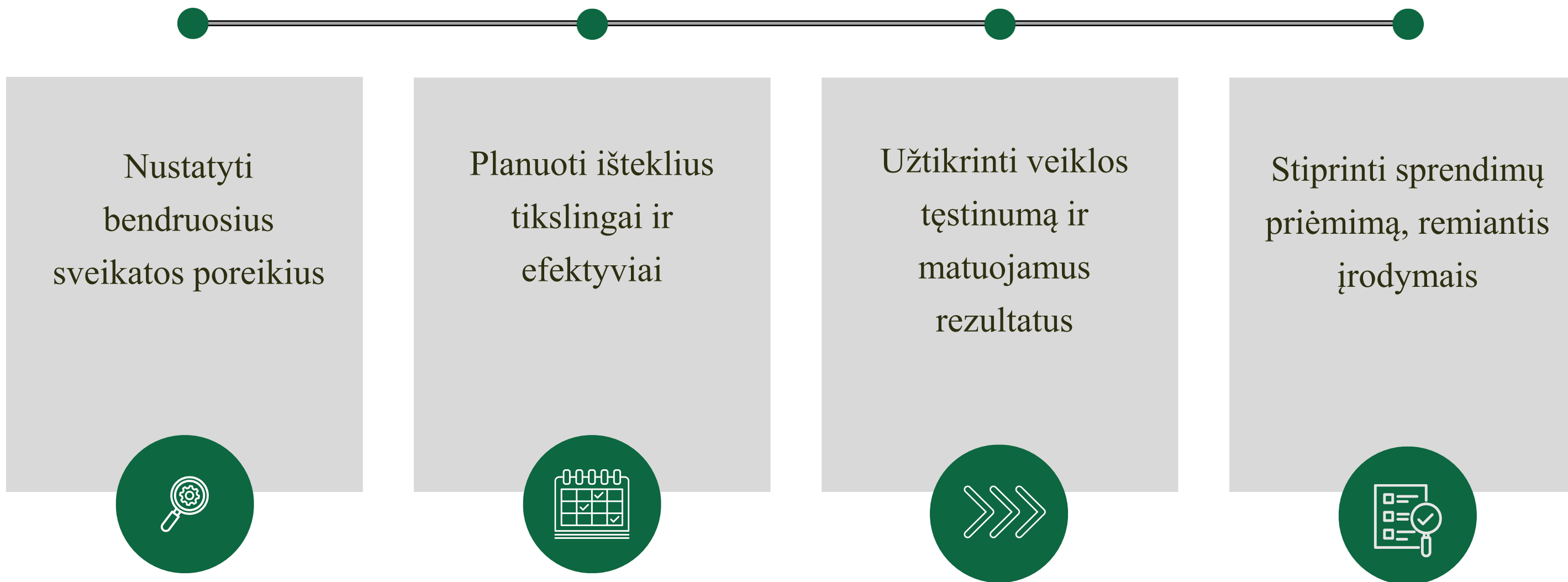
- **9 savivaldybės** yra sudariusios bendradarbiavimo sutartis su VSB (*Birštono, Kalvarijos, Molėtų, Pagėgių, Neringos, Rietavo, Skuodo, Širvintų, Visagino*).
- 2009 m. įsteigta SVSBA.
- 2025 m. – SVSBA vienija 49 narius.

VSB veiklos strateginis planavimas

Tarptautinis lygmuo	Nacionalinis lygmuo	Savivaldybės lygmuo	VSB organizacinis lygmuo	Sektorinis įgyvendinimas	Tarpsektorinis bendradarbiavimas
<ul style="list-style-type: none"> • PSO, ES strateginės gairės 	<ul style="list-style-type: none"> • LR sveikatos sistemos įstatymas • LR visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas • LR VS Stebėsenos (monitoringo) įstatymas • Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. strategija • Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ • XX-osios Vyriausybės programa • SAM plėtros programa 2022–2030 m. • SAM strateginiai veiklos planai • Bazinių paslaugų reglamentas • Finansavimo metodikos 	<ul style="list-style-type: none"> • Savivaldybės strateginis plėtros planas • Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėseną • Bazinių paslaugų planas 2025–2027 m. • Savivaldybės savarankiškosios f-jos • Visuomenės sveikatos rėmimo specialioji programa 	<ul style="list-style-type: none"> • Situacijos analizė (stebėseną, tyrimai) • Prioritetai • Tikslai • Metiniai veiklos planai • Vertinimas ir koregavimas 	<ul style="list-style-type: none"> • Ugdymo įstaigos (VSS IS duomenys, V-1035/ISAK-2680) • Bendruomenės sveikatos stiprinimo programos • Bazinių paslaugų teikimas: psichikos sveikata, FA, mityba, UL prevencija, lėtinių ligų prevencija ir kt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Švietimo • Socialinės apsaugos • Sveikatos priežiūros • NVO • Biudžetinių įstaigų, VŠĮ ir verslo įmonių atstovai

Strateginio planavimo vertė praktikoje

Tiek savivaldybės, tiek mokyklos lygmeniu **duomenimis grįstas planavimas** leidžia:

Strateginis planavimas tampa ne vien formaliu dokumentu, o dinamišku procesu, kuriame duomenys, stebėseną ir bendruomenės įsitraukimas virsta praktiniais sprendimais gyventojų sveikatai gerinti.

VSB funkcijos (I) VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTATYMAS, 2002 m. gegužės 16 d. Nr. IX-886

Valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcijos (toliau – deleguota funkcija) (įsigaliojo nuo 2014-01-01):

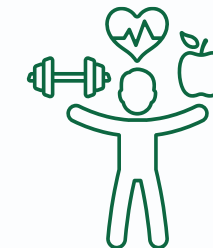
Visuomenės sveikatos priežiūra savivaldybės teritorijoje esančiose

- ikimokyklinio ugdymo,
- bendrojo ugdymo mokyklose
- profesinio mokymo įstaigose ugdomų mokinių

pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas

Visuomenės sveikatos stebėseną

Visuomenės sveikatos stiprinimas

VSB funkcijos (II) VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTATYMAS, 2002 m. gegužės 16 d. Nr. IX-886

- Savivaldybės strateginiame plėtros ir (ar) savivaldybės strateginiame veiklos planuose numatytų vs priemonių įgyvendinimas, atsižvelgiant į vyraujančias vs problemas.

Dalyvavimas įgyvendinant

- valstybines vs programas,
- tarpinstitucinius veiklos planus.
- Rengiant bei įgyvendinant savivaldybės vs projektus.

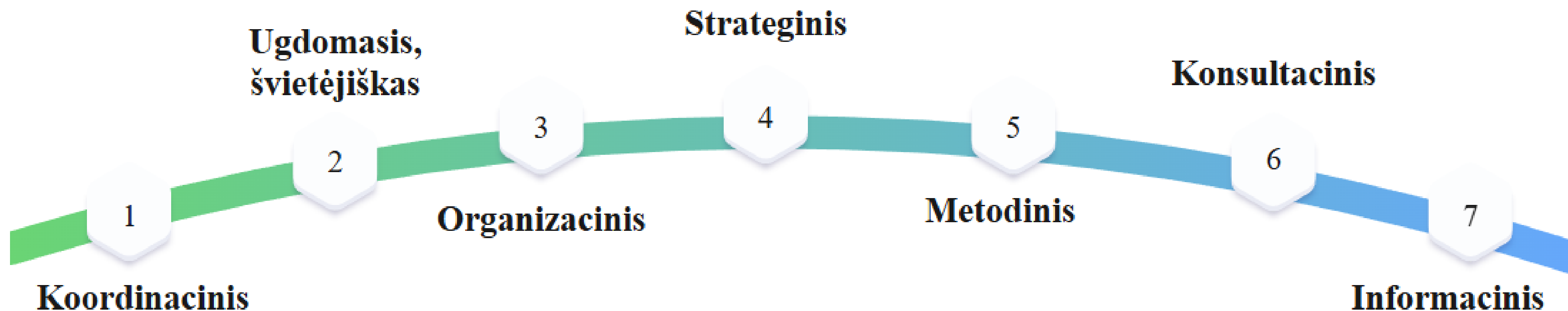
- Vaikų ir jaunimo vsp, išskyrus vsp savivaldybės teritorijoje esančiose ikimokyklinio, bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose ugdomų mokinių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas.

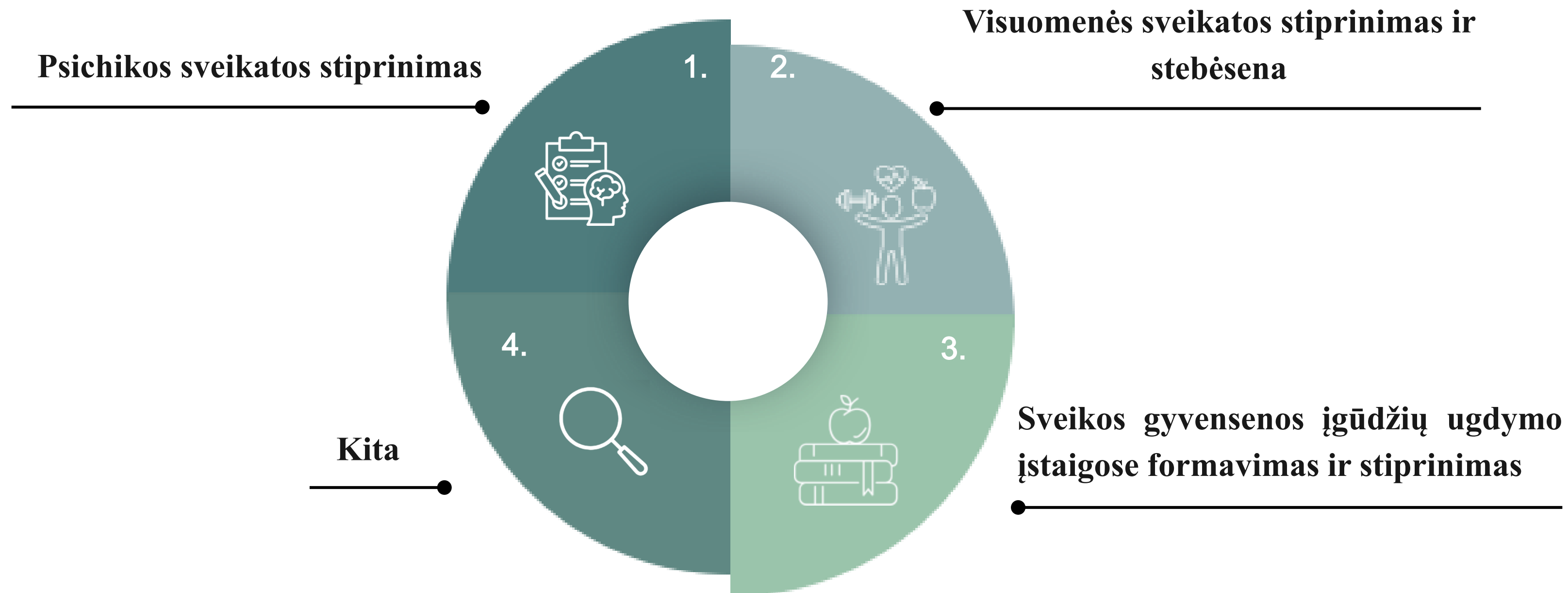
- Įtraukia socialinius partnerius į visuomenės sveikatos stiprinimo veiklas.
- Kitos įstatymų nustatytos vsp funkcijos (maitinimo organizavimas ikimokykl. ugdymo įstaigose, oro taršos, triukšmo, maudyklų vandens kokybės monitoringas ir kt).

Savarankiškosios funkcijos

VSB vaidmuo

BAZINIŲ VSP PASLAUGŲ 2025 M. PLANO STRUKTŪRA

Valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) vsp funkcijos (bazinės paslaugos) (I)

Psichikos sveikatos stiprinimas

visuomenės psichikos sveikatos priežiūra, psichikos ir elgesio sutrikimų profilaktika

Bazinės privalomos paslaugos:

- AI intervencijos programa;
- Priklausomybės konsultantų paslaugos;
- Bazinių savižudybių prevencijos mokymų organizavimas savivaldybių gyventojams;
- Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo savivaldybėse organizavimas (+ metimo rūkyti pagalbos paslaugos);

Bazinės pasirenkamos paslaugos:

- Mokyklų darbuotojų kompetencijos psichikos sv. srityje didinimo mokymų savivaldybėse organizavimas;
- Socialinio recepto iniciatyvos paslaugų organizavimas;
- Savižudybių prevencijos, intervencijos ir postvencijos paslaugų koordinavimas;

Valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) vsp funkcijos (bazinės paslaugos) (II)

Sveikos gyvensenos įgūdžių **ugdymo įstaigose** formavimas ir stiprinimas

- **Lėtinių neinfekcinių ligų bei traumų profilaktika** (sveikos mitybos skatinimas; sveikatos stiprinimo programos „*Neįtikėtini metai*“ vykdymas; Sveikatą stiprinančių mokyklų/ priemonės „Aktyvi mokykla“ plėtros skatinimas; traumų ir sužalojimų prevencija; burnos higienos užsiėmimų organizavimas; pagalbos mokinių savirūpai organizavimas);
- **Užkrečiamųjų ligų profilaktika (AMR);**
- **Mokinių asmens, įskaitant sveikatos, duomenų analizavimas (IS);**
- **I-osios pagalbos koordinavimas ir teikimas;**
- **Mokinių maitinimo organizavimo atitikties Aprašui priežiūra;**
- **Mokyklos rizikos veiksnių vertinimas (HN).**

Valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) vsp funkcijos (bazinės paslaugos) (III)

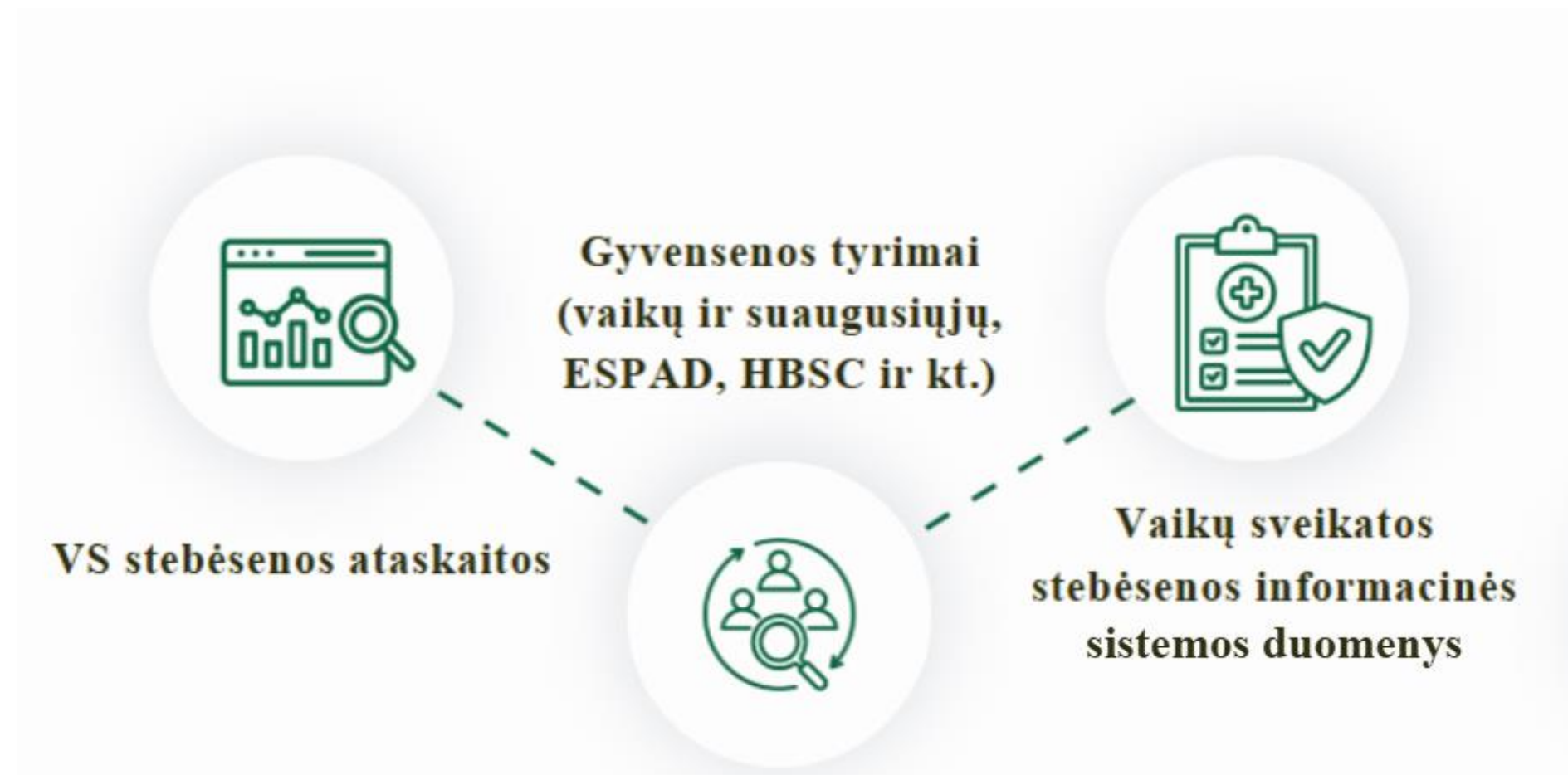
Visuomenės sveikatos stiprinimas *suaugusiųjų grupėms*

- Gyventojų sveikos mitybos įgūdžių formavimas ir skatinimas;
- Traumų ir sužalojimų prevencija bendruomenėse;
- Gyventojų 18-64 amžiaus gr. fizinio aktyvumo skatinimas;
- Vyresnio amžiaus žmonių (65+) fizinio aktyvumo skatinimas;
- SKL ir cukrinio diabeto prevencija;
- Burnos higienos užsiėmimų organizavimas;
- Užkrečiamųjų ligų prevencijos skatinimas ir supratimo apie mikroorganizmų atsparumą antimikrobinėms medžiagoms didinimas.

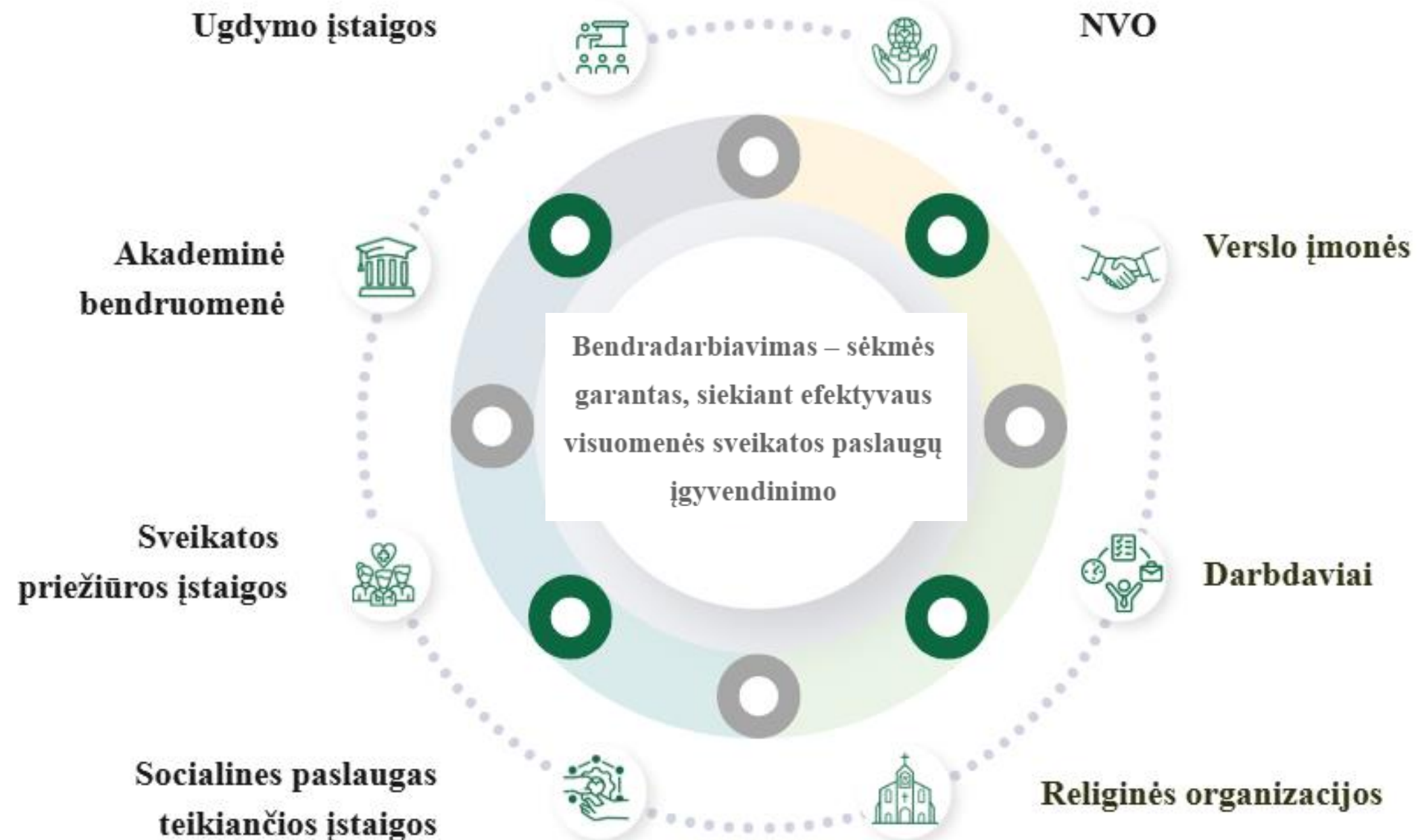
Valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) vsp funkcijos (bazinės paslaugos) (IV)

Visuomenės sveikatos stebėseną

Pagrindas, formuojant strateginius dokumentus, planuojant tikslingas, įrodymais pagrįstas priemones savivaldybių gyventojų sveikatai stiprinti, vertinti taikytų priemonių poveikį.

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas

Dalyvavimas tarybų, komisijų, darbo grupių veikloje

- Valstybės lygmeniu;
- Savivaldybių lygmeniu.

- **SVSBA nuolatinės darbo grupės**
- Vs priežiūros mokyklose;
- Vs stiprinimo paslaugų;
- Vs sveikatos stebėsenos ir IT sprendimų;
- Finansavimo, kvalifikacijos kėlimo ir projektų valdymo;
- Psichikos sveikatos stiprinimo.

Bendradarbiavimas su Sveikatos centru (SC) (I)

VSB teikia bazines vs paslaugas, finansuojamas specialiosios tikslinės dotacijos lėšomis. Visos bazinės vsp paslaugos gali būti siūlomos ASPĮ pacientams pagal poreikį.

Nepakankamai išnaudojamas vsp potencialas:

- ŠKL ir CD prevencijos programa;
- socialinis receptas;
- psichologo konsultacijos;
- metimo rūkyti paslaugos;
- priklausomybės konsultanto paslaugos;
- baziniai savižudybių prevencijos mokymai.

**Kreiptis pagalbos
NORMALU**
Leisk tau padėti

NEMOKAMOS INDIVIDUALIOS
PSICHOLOGO KONSULTACIJOS

+370 607 41 646
www.tauragesvsb.lt

PAGALBA YRA – IŠDRĮSK ATEITI!
Tavo aplinkoje yra alkoholiu piktnaudžiaujantis ar priklausomas žmogus, kuriam nori padėti, bet nežinai kaip?
O gal Tu esi tas žmogus, kuriam alkoholis yra problema?

AVONIMIŠKA — **NEMOKAMA**

PRIKLAUSOMYBIŲ KONSULTANTAS PADĖS:

- Atpažinti priklausomybę ir su ja susijusias problemas;
- Motyvuoti keisti žalingus gėrimo įpročius ir kreiptis į specialistus;
- Teikti paramą baigusiems gydymo nuo priklausomybių programą;
- Informuoti apie institucijas ir organizacijas, kur galima gauti gydymą ir pagalbą.

KAIP UŽSIREGISTRUOTI KONSULTACIJAI?
Skambinkite tel. 8 607 41 646

Širdies ir kraujagyslių ligų rizikos asmenų sveikatos stiprinimo programa

Programos dalyviai susipažins su:

- Širdies ir kraujagyslių ligų rizikos veiksniais, jų įtaka sveikatai ir prevencijos būdais;
- Mitybos įtaka sveikatai (sveikos mitybos principais, atsvara ir nutukimo mažinimu, mokysime individualių mitybos planų sudarymo principų ir kt.);
- Fizinio aktyvumo reikšme sveikatai (dalyviams bus pasiūlomi fizinio aktyvumo testai, paaiškinama jų rezultatų reikšmė, mokysime fizinės veiklos planų sudarymo principų ir kt.);
- Streso valdymu (streso samprata, darbo ir poilsio planavimu, išmoksite atsipalaidavimo pratimų - kvėpavimo, raumenų įtempimo ir atpalaidavimo bei kt.).

Programos metu užsiėmimus ves ir konsultuos: gydytojas kardiologas, mitybos specialistas, kineziterapeutas, psichologas, visuomenės sveikatos stiprinimo specialistas.

Dalyvavimas programoje savanoriškas ir **NEMOKAMAS**

KVIEČIA NAUDOTIS NEMOKAMOMIS PRIKLAUSOMYBĖS KONSULTAVIMO PASLAUGOMIS

PASLAUGA SKIRTA RIZIKINGAI ALKOHOLĮ VARTOJANTIEMS ASMENIMS IR JŲ ŠEIMOS NARIAMS

PASLAUGŲ TIKSLAS	KAIP TEIKIAMOS?	KAS IR KUR VYKDO?	KONSULTAVIMO LAIKAS	KUR KREIPTIS?
Padėti alkoholi vartojantiems asmenims mažinti vartojimą ar visiškai atsisakyti alkoholio, įskaitant alkoholi vartojančių asmenų šeimos narių konsultavimą dėl alkoholi vartojančio asmens keliamų problemų sprendimo būdų.	Individualių konsultacijų metu savanoriškai ir anonimiškai.	Varenos rajono savivaldybėje priklausomybės konsultantas paslaugas teikia adresu: M.K.Čiurlionio g.61A, Varena Varenos socialinių paslaugų centre, II a., 13 kab.	Pirmadieniais nuo 18.00 iki 21.00 val. Antradieniais nuo 18.00 iki 20.00 val. Ketvirtadieniais nuo 18.00 iki 21.00 val.	Konsultacijų laikas derinamas individualiai. Registruotis telefonu: +370 602 33922 GYDYTOJO SIUNTIMO NEREIKIA

Bendradarbiavimas su Sveikatos centru (SC) (II)

SOCIALINIS RECEPTAS

NEMOKAMOS VEIKLOS PENSINIO AMŽIAUS ŽMONĖMS

Socialinio recepto iniciatyva skirta stiprinti senjorų psichologinę gerovę.

Siūlomos ilgalaikės nemokamos kultūros, sveikatingumo, neformaliojo švietimo ar kitos bendruomenėje prieinamos veiklos.

Veiklų nauda:

- kuriami socialiniai ryšiai,
- mažinama socialinė atskirtis,
- lengvinamas nerimas,
- valdomos lėtinės ligos,
- gerinama psichologinė būklė,
- mažinama psichikos sveikatos ir negalios stigma.

KAIP PRISIJUNGTI PRIE SOCIALINIO RECEPTO?

Registracija internetinėje svetainėje

www.pagalbasau.lt/socialinis-receptas/
arba
savo savivaldybės visuomenės sveikatos biure

REGISTRACIJĄ GALI UŽPILDYTI:

- Šeimos gydytojas ar jo komandos narys;
- Pats asmuo savarankiškai arba padedamas kitų asmenų;
- Socialinio recepto iniciatyvos koordinatorių.

KAIP VYKDOMAS SOCIALINIS RECEPTAS

UŽSIREGISTRAVUS

Socialinio recepto koordinatorių susisieks su užsiregistravusiu asmeniu ir susitars dėl pirmos konsultacijos.

KONSULTACIJOS METU

Socialinio recepto koordinatorių:

- **pristatys** šios iniciatyvos galimybes;
- **informuos** apie nemokamas kultūros, sveikatingumo, neformaliojo švietimo ir kitas veiklas;
- **padės** pasirinkti ir užsiregistruoti norimoms veikloms;
- **bendraus** kaip sekasi dalyvauti veiklose.

pagalba sau

KREIPKIS JAU DABAR!

REGISTRUOKIS PIRMAI KONSULTACIJAI

Tauragės r. savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

+370 607 41646

neringa.slepaviciene@tauragesvsb.lt

METIMO RŪKYTI PAGALBOS PASLAUGOS TEIKIAMOS:

NACIONALINĖ METIMO RŪKYTI PAGALBOS LINIJA

Tel. 1819

nerukysiu.lt

VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURUOSE

Nemokama psichologinė pagalba

PSICHIKOS SVEIKATOS CENTRUOSE

Nemokama psichologinė pagalba (iki 6 konsultacijų), esant poreikiui skiriami medikamentai

RESPUBLIKINIO PRIKLAUSOMYBĖS

LIGŲ CENTRO FILIALUOSE

Nemokama psichologinė pagalba (iki 6 konsultacijų), esant poreikiui skiriami medikamentai

- **Vilniaus filialas** Gerosios Vilties g. 3, tel. +370 5 213 7808
- **Kauno filialas** Giedraičių g. 8, tel. +370 373 33 255
- **Klaipėdos filialas** Taikos pr. 46, tel. +370 464 15 025
- **Šiaulių filialas** Daubos g. 3, tel. +370 414 55 644
- **Panevėžio filialas** Tinklų g. 8, tel. +370 455 82 673

SVARSTAI MESTI RŪKYTI?

BENT 3 PRIEŽASTYS MESTI RŪKYTI:

1. PAGERĖJA FIZINĖ SVEIKATA:

- reikšmingai sumažėja rizika susirgti vėžiu, širdies-kraujagyslių ligomis, patirti insultą
- pailgėja gyvenimo trukmė (vidutiniškai 10 metų)
- ilgiau išliekate sveiki – be ligų, neįgalumo (vidutiniškai 20 metų)
- pagerėja išvaizda, kvapo ir skonio pojūčiai
- pagerėja imuninės, lytinės, reprodukcinės funkcijos

2. PAGERĖJA EMOCINĖ SVEIKATA:

- mažėja nuotaikos svyravimai ir stresas
- atsiranda didesnis pasitikėjimas savimi
- pagerėja gyvenimo kokybė Jums ir aplinkiniams

3. TAUPOMI PINIGAI:

- atsisakę 20 cigarečių per dieną, sutaupysite apie 125 EUR/mėn. arba 1500 EUR/metus

METIMO RŪKYTI PAGALBA =

PSICHOLOGINĖ PAGALBA grupinės ir individualios konsultacijos

+

MEDIKAMENTINĖ PAGALBA

Bendradarbiavimas su Sveikatos centru (SC) (III)

Bazinių paslaugų plėtra, įgyvendinant „Sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtros programos pažangos priemonę“ „Gerinti grėsmių bei rizikos sveikatai veiksmų valdymą“ – „**Kompleksinių ir integruotų, mokslu pagrįstų vs paslaugų prieinamumo užtikrinimas**“:

- *Motinos ir vaiko modelis;*
- *65+ modelis;*
- *Onko modelis.*

Regioninė priemonė ir kt.

Geroji patirtis:

Kelmės r. sav., Kėdainių r. sav. (ŠKL), Rokiškio r. sav., Druskininkų r. sav., Kauno m. sav. VSB – erdvė komunikuoti, viešinti paslaugas (Kauno m. poliklinika).

Bendradarbiavimas su VLK

Info sklaida:

- VLK parengtos medžiagos viešinimas;
- prevencinių programų viešinimas.

Geroji VSB patirtis:

- Plungės r. sav. VSB – VLK Gyventojų aptarnavimo departamento direktorės Dalios Miniauskienės paskaitos;
- Kauno m. sav. VSB – dalyvavimas organizacijų mugėse drauge.
- Tauragės r. sav. VSB – prevencinių programų atvirlaiškiai.

VSB finansavimas

- valstybės biudžeto asignavimai *(Valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos, skiriamos savivaldybių biudžetams SAM kuruojamoms valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) vsp funkcijoms vykdyti, planavimo, paskirstymo, naudojimo ir atsiskaitymo už ją tvarkos aprašas (V-1154)),*
- savivaldybės biudžeto asignavimai,
- kitos teisėtai gautos lėšos.

Skiriama tik apie 60 % pagal dotacijos planavimo metodiką suplanuotų lėšų
2024 m. suplanuota 45 247,55 Eur, skirta 29 338,00 Eur.

Valstybės tikslinė dotacija, skiriama 1 LT gyventojų vsp per metus:

- 2014 m. – 3,5 Eur (visoms paslaugoms);
- 2023 m. – 9,51 Eur (21 bazinė paslauga, 44 vertinimo kriterijai);
- 2025 m. – 10,15 Eur (28 bazinės paslaugos, 51 vertinimo kriterijus).

VSB specialistų etatiniai normatyvai

Iki 2018 m.

1000 miesto ir 500 mokinių
kaimo gyvenamosiose
vietovėse

Nuo 2018 m.

740 miesto ir 360 mokinių
kaimo gyvenamosiose
vietovėse

Nuo 2022 m.

650 miesto ir 315 mokinių
kaimo gyvenamosiose
vietovėse

Savivaldybėje, kurioje gyvena < 100 000 gyv.,
1 vs stiprinimo etatui priskirti
6 000–9 000 gyventojų.

Savivaldybei, kurioje gyvena nuo 100 000 iki 200 000
gyv. (imtina), 1 vs stiprinimo etatui priskirti
11 000–14 000 gyventojų.

Savivaldybėje, kurioje gyvena > 200 000
gyventojų, 1 vs stiprinimo etatui priskirti
16 000–19 000 gyventojų.

LT nacionalinė VS strategija 2006–2013 m. – kas (ne)pasikeitė iki 2025 m.?

„<...>Teisinės sąlygos tinkamai plėtoti ir gerinti vsp sukurtos ir toliau tobulinamos, tačiau lėšų šiam tikslui skiriama per mažai“ (2005 m. itin aktualu)“

„Specialistų rengimas:

39.2. tobulinti vs specialistų kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo materialinę bazę“ (itin aktualu – teigiami pokyčiai 2005 m.).

„39.4. pasiekti, kad specialistų rengimas, tobulinimas ir perkvalifikavimas atitiktų Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos poreikius, kurie turi būti reguliariai vertinami ir prognozuojami (nustatomas visuomenės sveikatos specialistų poreikis).“ (2005 m. itin aktualu);

„15. Grėsmės:

15.1. neadekvatus LR Vyriausybės patvirtintose programose numatytų vsp prioritetų finansavimas;

15.2. per mažas kitų sektorių indėlis į vsp, nesuderinti valstybės tarnybų veiksmai (2025 m. – itin aktualu savižudybių prevencijos koord. darbe);

15.3. kvalifikuotų vs stoka, ypač rajonuose (2005 m. itin aktualu);

15.5. tarptautinio terorizmo pavojus, didėjanti naujų užkrečiamųjų ir neinfekcinių ligų grėsmė vs (2005 m. itin aktualu);

15.6. jaunimo gyvensenos blogėjimo tendencijos (nėra burnos sveikatos strategijos);

15.7. atotrūkis tarp valstybės ir savivaldybės vsp institucijų; per menka asmens ir vsp paslaugų integracija pirminiu sveikatos priežiūros lygiu (teorinės prielaidos yra, bet situacija pakito nepakankamai);

15.8. nepakankamas sektorių ir valstybės tarnybų tarpusavio bendradarbiavimas vsp klausimais“ (teigiami pokyčiai, bet nepakankami).

Iššūkiai

- Nepakankamas savivaldybių vsp finansavimas.
- Nekonkurencingas ir nemotyvuojantis vs specialistų DU.
- Reikšmingas vs specialistų trūkumas ir dideli darbo krūviai.
- Nacionalinės vs specialistų poreikio planavimo ir rengimo strategijos nebuvimas.
- Lūkestis spręsti naujas ir esamas problemas be papildomo finansavimo.
- Perteklinė administracinė našta.

Kas pozityvaus?

- VSB teikiamos paslaugos yra unifikuotos ir turi aiškiai apibrėžtus vertinimo kriterijus.
- 2025 m. HI rengiama unifikuota bazinių paslaugų viešinimo strategija.
- Vykdomų projektų įvairovė ir apimtys – nauda gyventojų sveikatai.
- SVSBA reikšmingas indėlis vs teisės aktų tobulinime.
- VSB stiprybė – ryšys su žmogumi, vs specialistų veiklos universalumas.
- VSB – matomi, girdimi ir reikalingi.

SAVIVALDYBIŲ
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURŲ
ASOCIACIJA

LAUKIAME JŪSŲ – KARTU MES GALIME DAUGIAU!